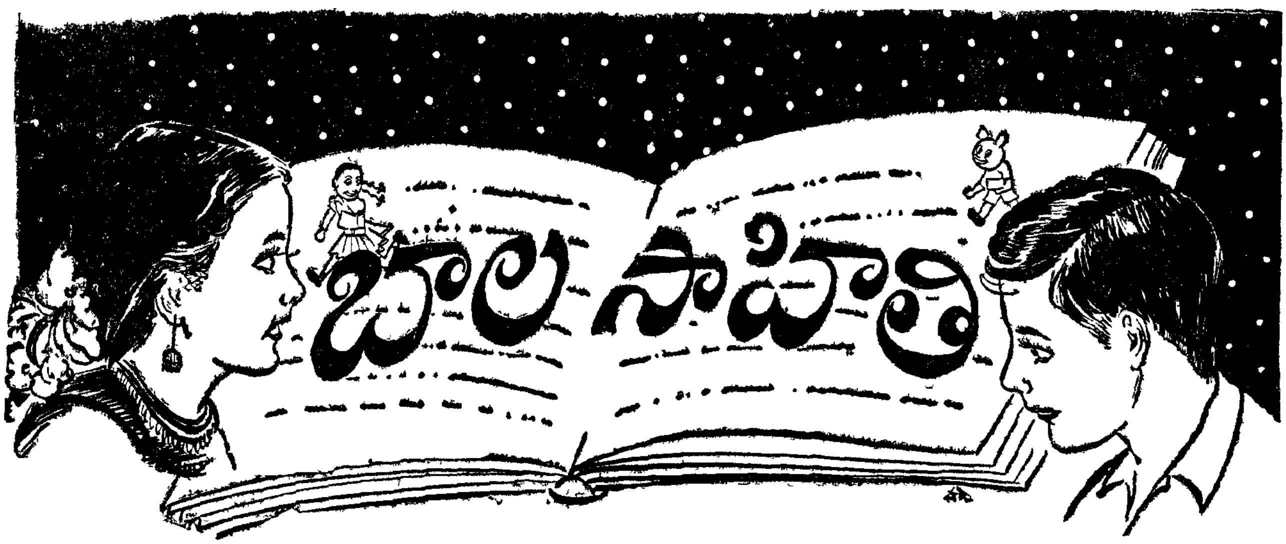

బొమ్మల పెళ్ళి

"తుమ్ములా తుమ్మలా? రెండూ ఉన్నాయి. మీరేది చెప్పమంటే అది చెపతాను." అన్నాది ముత్తవ్వ.

"తుమ్మల మాటే," అన్నాది మునిమనవరాలు. తుమ్మలమాట లెంఖైసార్లు మునిమనవరాలు వింది. విన్నదే వినడం దానికి సరదా. చెప్పిందే చెప్పడం ముత్తవ్వకి సరదా.

"అలాగ చెప్పండి. తుమ్మల తగాయిదా గొడవ గొడవగా ఉంటుంది. మా వూళ్ళో తుమ్మడేదిలోపల మా చిన్నతనంలో రామ రావణ యుద్ధం అయిపోయింది. దాంట్లో వ్యవహారపు పేచీలు ఇన్నీ అన్నీ కావు. ఇద్దరు చచ్చిపోయారు. పాతిక ముప్ఫై మందికి గాయాలు తగిలి రక్తమండలాలై పోయాయి. అదుగో, ఆ దొమ్మీ అయినాకే మా నాన్న కట్టుకాసులపేరు మా అమ్మకి చేయించాడు. అందులోకే ఆ రాముడు నాయుడున్నాడే వాడు రావణాసురుడే. "వాడికి పుట్టిన పోయికాలం బుద్ధి ఇంతా అంతా కాదు" అంటూ ముత్తవ్వ తుమ్మ డొంకల్లోకి పోయింది.

"తుమ్మలు కాదు తుమ్ములు," అన్నాడు మునిమనవడు.

"అలా కాదో చెప్పండి మరి," అన్నాది ముత్తవ్వ.

"బాగా చెప్ప. బాగా చెప్పితే పొద్దున్నే నీకు దోర జామికాయలు కోసిపెడతాను" అన్నాడు మునవడు. ముత్తవ్వ పళ్ళు వూడిపోయినా, దృష్టి మాంద్యం వొచ్చినా పన్నెముత్రం ఊడలేదు. దోర జామికాయలు ఉడతలాగ ఎన్నిచ్చినా అంత చక్కగాను కొరుక్కు తింటుంది.

"రుధిరోద్గారినామ సంవత్సరానికి రుధిరోద్గారినామ సంవత్సరం అరవై ఏళ్ళు. ఇది ఈశ్వరనామ సంవత్సరం. రుధిరోద్గారి, రక్తాక్షి, క్రోధన," అని ముత్తవ్వ వేళ్లు లెక్కపెట్టింది.

"ధాత, ఈశ్వర ఇది పదిహేనేళ్లు. ఇరవై ఐదేళ్లు అప్పుడే అయిపోయింది. అంతా నిన్న మొన్నలాగుంది! అప్పుడు నేనింకా ఏడేళ్ళదాన్ని. గోచీ పెట్టుకుని ఊరంతా తిరిగేదాన్ని" "ఛీఛీ తవ్వా! గోచీ పెట్టుకు తిరిగేదానివా?" అని పరమసహ్యంతో మునిమనవడు అడిగేడు. ముత్తవ్వ వాళ్ళమ్మమ్మకి అమ్మ. మునిమనవలంతా తవ్వా తవ్వా అని పిలిచేవాళ్లు.

"తవ్వని కాకపోతే పాల సాకాన్నరా!" అని ముత్తవ్వ పొంగిపోతూ అలాగ పిలిస్తేనే సంబరపడిపోయేది.

"ఛీఛీ ఏం? అంచకొ గోచీలు పెట్టుకునే వాళ్ళం. ఎంత పెద్దింటి పిల్లలైనా గోచీలే! చిన్నపిల్లలకి వొంటినిండా బట్ట లేమిటి నా నెత్తి! పసుపులు రాసుకొని దబ్బపండులాగ మిసమిసలాడుతూ వొళ్లంతా కనబడితేనే ఆ ఈడు పిల్లలకి అందం. ఓ పెళ్ళిళ్లకీ, పేరంటాలకీ, కార్యాలకీ, కథలకీ వెళ్ళినప్పుడు లంగాలూ కబ్బాలూ తొడుక్కునేవాళ్ళం. ఇప్పుడంతా తెనుగు మారిపోయారు"

"గోచీల గొడవలో పడకు" అన్నాడు మునిమనవడు.

"తవ్వ అలాగే చెప్తుంది. చెప్పు చెప్పు తవ్వా" అన్నాది మునిమనవరాలు. కణకణలాడుతున్న నిప్పులతో పెద్ద ముట్టికుంపటి ముందు పెట్టుకుని తవ్వా మనవలు తెల్లవారుఝామున వెచ్చగా కూచున్నారు. తవ్వ తాపీగా ప్రారంభించింది.

"ఊళ్లోకి ఎరకలాళ్లు కర్ణపిశాచి ఉన్నట్టు నల్లపూసలూ పట్టుదారాలూ తీసుకొచ్చారు. వొడ్లు వెలపెట్టి పుచ్చుకున్నాం."

"వొడ్లంటే?" మునిమనవడు అడిగేడు.

"వొడ్లంటే తెలియదురా నా గమ్మా! ఇప్పుడు పట్నాల్లో పిల్లలకి ఏమీ తెలియవు! వొడ్లంటే ధాన్యం. వెలపెడితేనే ఏవొస్తువైనా కొనుక్కోడం. ఎర్రని రాగిడబ్బు కంటబడేది కాదు. గరిసెలకొద్దీ, పుట్లకొద్దీ యింటినిండా దినుసులుండేవి. ఎన్నిపుట్లు కొలిచిపోసినా కోవటి వదిరూపాయిలు

చాగంటి సోమయాజులు

★ బొమ్మల పెళ్లి ★

చేతిలో పెట్టేవాడుకాదు. సంవత్సరానికి ఐదురూపాయిలు - ఐదంటే ఐదు రూపాయిలు - పన్ను కట్టుకోలేక మా మేనమామ ఏభైఎకరాల భూమి వొదులుకున్నాడు"

"తవ్వా తవ్వా తుమ్మలమాట మరిచిపోతున్నావు," అన్నాడు మునిమనవడు.

"తవ్వ అలాగే చెపుతుంది. చెప్పు చెప్పు తవ్వా," అంది మునిమనవరాలు

"నీకేంపోయింది జేగంట వేళైపోతుంది" అన్నాడు మనవడు. వాళ్లనాన్నగారు పట్టింట్లో ధావళీ కట్టుకుని, ధావళీ కప్పుకుని, దేవుడు పట్టుకెదురుగ్గా కూర్చుని 'కలియుగే ప్రథమపాదే' అని ఏనాడో దేవతార్చన సంకల్పించాడు. వాళ్ళమ్మా బామ్మా రెండు పెడాపొయ్యలు బండెడు కర్రలతో ముట్టడించి వంట వండేస్తున్నారు. తెల్లవారుఝామున రోజో పిండివంటతో వంట వండుకుని దేవతానైవేద్యాలు పెట్టి సూర్యోదయానికి పూర్వమే ధనుర్మాసమంతా భోజనాలుచేసేవారు. వాళ్లనాన్న జేగంట కొట్టరా అంటే పూజపూర్తై భోజనం దగ్గరపడ్డాదన్నమాటే.

ముత్తవ్వ మళ్ళీ మొదలెట్టింది.

"ఇత్తడిరేకుయిచ్చి కంసాలిని పుస్తెలు చెయ్యమన్నాము. అలాగే నమ్మా అని కంసాలి నిలుచున్నపాళంగా మధ్యని ఎర్రపూళ్లు వేసి పుస్తెలు చేసి పెట్టేడు"

"కంసాలికి వొడ్లు ఇచ్చారా?' అన్నాడు మునిమనవడు. ముత్తవ్వ మొహంమీది ముడతలన్నీ గర్వంతో నిండిపోయాయి. తొంభైఏళ్ల తొక్కు పులికోదలాగ మొహం పెట్టుకుని చెప్పింది.

"వొడ్లు ఇవ్వడం ఖర్మమేం? ఊళ్లో కంసాలి ఊరికే చేసిపెట్టేడు. మా నాన్న మరెవ్వరూ కాదు కరణంగారు. గడగడలాడిపోయేవారు అధికార్లంతా మా యింట్లో నే బస అంతా వెట్టిచాకిరి చెయ్యవలసిందే. ఏదికావలసివచ్చినా కాకిచేత కబురంపితే చాలు బెల్లపుదిమ్మలు, నేతికుండలు పర్వం - దినుసులన్నీ వొచ్చి పడిపోయేవి. శుభకార్యమంటే ఇహ చెప్పతరంకాదు. మా నాన్న ఏలుబడి మాగొప్పఏలుబడి. జిల్లాకే పేరుమోసిపోయేడు. ఏనాడున్నాడో ఏలోకంలో ఉన్నాడో! ఎక్కడికేను వెళ్ళడంటే రెండెడ్ల సవారీ బండీ ఘల్లుఘల్లుమని మువ్వలు మోగుతూ రీవిగా వెళ్ళేది ముంగు దివిటీలు పట్టుకుని ఇద్దరు చాకళ్ళు పరిగెట్టేవారు. వెయ్యిమంది వెంటవెళ్ళేవారు. ఇదిగో మా అన్నదమ్ములు చేజేతులా మిరాసీ వొదులుకుని ఉద్యోగాల్లో ప్రవేశించారు. బూరెల్లోనూ బొబ్బట్లలోనూ గిన్నెడేసి నెయ్యి దిమ్మరించుకోనేవాళ్ళం - ఈ తరవాత పప్పా వొణ్ణంలోకి మిల్లి గరిటెడు నెయ్యికి మొహం వాచిపోతున్నాము."

"తవ్వా తవ్వా నేతుల గొడవలో పడిపోయావు," అన్నాడు మునిమనవడు.

"చెప్పు చెప్పు తవ్వా," అన్నాది మునిమనవరాలు.

"ఏం చెయ్యమన్నావురా మా తండ్రులనాడు నేతులు తాగేము. జ్ఞాపకమొస్తే వొళ్ళు ఝల్లుమంటుంది. మా తాతతండ్రులయిల్లు తాటేకుల మిద్దె యిల్లే. వాస తరవాత వాస; వాస తరవాత వాస. నాలుగు వాసల యిల్లు ముప్ఫైరెండు గదులుండేవి. మా తండ్రులనాటిదాకా సమిష్టిగా ఏకకుటుంబమే. నిత్యం పెళ్ళివారిల్లులాగుండేది. వొణ్ణం ఎప్పుడూ బిందెలతో వార్చడమే. ఆ వంటలూ వార్పులూ ఇప్పుడు లేనేలేవు ఆడవాళ్ళలో ఆ జవసత్తువలూ లేవు. ఆ మనుషులూ ఆ అభిమానాలూ అన్నీ పళ్ళిపోయాయి ఆ యింట్లో మా ఆడపిల్లలకి వేరే బొమ్మరిల్లు ఉండేది. ఆడపిల్లలు బొమ్మల పెళ్ళిళ్లు చేసుకుంటారని పెద్దవాళ్ళే బొమ్మరిల్లు కట్టించారు లక్కస్తంభాలతో పెద్ద పందిరీ, పందిరికింద పెళ్ళితీనూ మా తాతలనాటినుంచీ ఉంది. మా తాతల అప్పచెల్లెళ్లు, మా మేనత్తలు వాళ్లనాడు వాళ్లు ఎన్ని పెళ్ళిళ్లో ఆ పందిట్లో చేసుకున్నారు. మానాడు మేమూ చేసుకున్నాము. బొమ్మలపెళ్ళి బొమ్మల పెళ్ళిలాగ చేసేవాళ్లమా? నిజం పెళ్లిలాగే యథావిధిగా అన్ని తంతులూ జరిపి ఐదురోజులూ పెన్ప్రళయంగా చేసేవాళ్ళము.

రుధిరోద్గారినామ సంవత్సర వైశాఖ బహుళ విదియ ఆదివారం మా అక్కయ్య వివాహం నిశ్చయమైంది. ఆ పెళ్ళిలోనే నా ఆడబొమ్మకీ మా వొదిన మొగబొమ్మకీ పెళ్ళిచెయ్యడానికి నిశ్చయ తాంబూలాలు మా వొదినా నేనూ ఇచ్చుకున్నాము. పందిట్లో మా అక్కయ్య పెళ్ళి అయిన మరి నాలుగు ఘడియలకి మేము మంచి ముహూర్తం చేశాము. మా బొమ్మలపెళ్లికి ఒక టక్కోరామేళం వీరణాలతో సహా మా నాన్న ప్రత్యేకం ఏర్పాటు చేయించారు - పిల్లలు సరదా పడుతున్నారంటే మా నాన్న కొండమీద కోతిని తెప్పించి అక్కడ పెట్టేవాడు. పెళ్లికి కావలసిన సమస్త వస్తుజాలం బొమ్మరింట్లో ఉండేది. ఊరేగించడానికి మా ముసలమ్మలనాటి లక్కపల్లకీ మాదాకా ఉంది.

ఏత గంగడు కొత తాటిమట్ట కొట్టి తెచ్చి పెట్టేడు. పచ్చగా బంగారంలాగ మెరుస్తున్న వెడల్పాటి తాటిరేకులతో బొమ్మల్ని చేశాము."

"అబ్బా! ఇంత పెళ్ళి తాటేకు బొమ్మలకా?" అని ఏవగించుకొన్నాడు మునిమనవడు.

"తాటేకులైతేనేం? దర్జీ దగ్గర కొల్పి పట్టుపరికిణీ కబ్బా పెళ్లికూతురికీ, చెమ్కీ ముఖమల్లుకోటు పెళ్లికొడుక్కీ కుట్టించి తొడిగేము. ఐతే అవి ఎదురుసన్నాహానికి ముత్యాలపల్లకిలో ఊరేగించడానికిమాత్రమే... మధుపర్కాలు కట్టినదగ్గరనుంచీ - దీక్షావస్త్రాలుకదూ - వాటితోటే ఊరేగించేవారము. పసుపు నలుగులు పెట్టి మంగళస్నానాలు చేయించినదగ్గరనుంచి తాటేకు బొమ్మలైనా కళకళలాడుతూ ఎంత బాగుండేవి! పెద్దపెద్దవాళ్లంతా ఎంతో మెచ్చుకున్నారు. ఇంత చిన్నపిల్లలు ఎంత బాగా చేశారంటే ఎంతబాగా పెళ్లి చేశారని అంతా ముక్కుమీద వేలేసుకొన్నారు. లగ్నం మొదలు నాగవిల్లిదాకా ఏవొక్కటీ వొదిలిపెట్టలేదు. ఎప్పుడేదిచేస్తారో మాకు తెలియకపోతేకదూ!

పాటలతో పెళ్ళిపందిరి ఎగరగొట్టేశాము. ఎన్నెన్ని పాటలు! బొమ్మపెళ్ళికని - చదువులరావుకదూ! - నోటితోటే అన్ని పాటలూ చెప్పించుకొన్నాము. నలుగుల పాటలు, ద్వారబంధందగ్గరపాటలు, మంగళహారతులు, అలకపాన్పుదగ్గరపాటలు, అంపకపు పాటలు ఇన్నీ అన్నీనా? ఎక్కడా - ఒక్క స్వరస - తప్పిపోకండా - ఏసమయంలో - ఏది పాడాలో - అది పాడి - చేబాషనిపించుకొన్నాము.

అక్కయ్యపెళ్ళికి పెదపందిట్లో నాగవిల్లి బాజా వాయించారు. నాగవిల్లి బాజా స్వరం వింటేనే కళ్లు చెమరుస్తాయి. మేమూ పెళ్ళికూతుర్ని అంపకాలు పెట్టేశాము. ఇహ నాకు దుఃఖమాగిందికాదు. ఏడుపు ఏడుపు ఒకటే ఏడుపు! ఎంతమంది ఓదార్చినా ఏడుపు ఆగింది కాదు!"

"బొమ్మని అంపకం పెట్టినా ఏడుస్తారా?' అన్నాది మునిమనవరాలు.

"ఏడుపొచ్చేసింది దానంతకదే! నాకెవ్వరూ చెప్పనయినాలేరు పెళ్ళికూతురు బొమ్మ నాది. పెళ్ళికొడుకు బొమ్మ మా వొదినది. అదీ నాయీడుదే. వియ్యపురాలితనం ఇంతా అంతా చేసిందా? అలకల మాలక్ష్మి అంటే అదే వెయ్యి వియ్యాళ్ళ

★ బొమ్మల పెళ్ళి ★

రింపులు వియ్యాలరింపుకొని ప్రాణాలు రాచి అంపాని పెట్టింది. అప్పగింతల వేళ రాగానే 'వెళ్ళిపోతాం బళ్లు కట్టించియ్యండి' అని గంగవెర్రు లెత్తించింది. నాకూతు రతారింటికి వెళ్ళిపోతోందిరా అని నే నొక్కటే ఏడుపు!

ఆ బొమ్మల పెళ్ళితో నా సరదాలన్నీ తీరి. మరి నాలుగునెలలైనా తిరక్కుండా నా పెళ్లీ అయిపోయింది. అనుకోకుండా నాకు కళ్యాణ ఘార కొట్టుకొచ్చింది." అని జాలిగా చెప్పింది ముత్తవ్వ. తన కళ్యాణ విషయం సంతోషంగా చెప్పలేదు!

"బొమ్మలపెళ్ళి సరదాగా అయింది. తరవాత నీకు పెళ్లైంది," అన్నాడు ముని మనవడు.

"పెళ్ళి అయింది నాయనా! ఆడదాని బతుకంత హీనం మరోనాటి లేదు" అంది ముత్తవ్వ.

"తవ్వా నిన్ను ముసలి మొగుడికిచ్చేరు కదూ?" అన్నాది మునిమనవరాలు.

"మొగాడికి ముసలేవిటితల్లీ ఆడదానికైతే తనం ఉండాలికాని," అన్నాది ముత్తవ్వ.

"మీ నాన్న అంత గొప్ప కరణంగారు కదా ముసలాడికెందుకిచ్చాడు?" అనడిగింది మునిమనవరాలు.

"ఇవ్వక తప్పుతుందా? ఆయనెవరో అనుకున్నారా? మా పెద్దమేనత్త పెద్ద కొడుకు. నడివయస్సులో పెళ్లాం చచ్చిపోయింది. ఉన్న మేనమామలకూతుళ్లలో పెద్దదాన్ని నేనే. వాణ్ణోయింటివాణ్ణి చెయ్యకపోతే ఎలాగ అని మానాన్నే నడుం కట్టుకుని చేశాడు. ఆరోజులూ అభిమానాలూ వేరు. ఇప్పుడుఆ మేనరికాలే కొత తన్నుకుంటున్నారు" అన్నాది ముత్తవ్వ.

"గొడవ గొడవ చేస్తున్నావు. ఓ మూల నుంచి తెల్లారిపోతున్నాది" అన్నాడు ముని మనవడు. వాడికి ముత్తవ్వ పెళ్లిగొడవ బోధపడలేదు.

"తెల్లారే పోయింది!...నాయన్నాయన ఒక్కసారి వీపు గోకిపెడుదూ చిరచిరలాడిపోతున్నాది. దబ్బు దబ్బున చెప్పేస్తాను" అన్నాది ముత్తవ్వ. "గోకుతాను చెప్పు" అని మనవడు వీపంతా బరుకూ బరుకూ బక్కిరీగాడు. "తవ్వ్రోయ్ తవ్వ్రోయ్! ఇహ చాలు. వీపంతా రాసి," అన్నాది ముత్తవ్వ.

"పెళ్లి పూర్తయిందా? ఇహ చెప్పు. తెగంట తెల్లైపోతున్నాది," అన్నాడు మనవడు. వాళ్ళ నాన్న సుస్వరంతో కంఠం బాగా ఎత్తి దేవతార్చన చేస్తున్నాడు. మహా నైవేద్యానికి వంటకాలన్నీ వాళ్ళమ్మ వట్టింట్లో తెచ్చిపెట్టేసింది. బుడబుక్కల వాడు ఏ వీధిలోనో బుడబుడ బుడక్కొంటున్నాడు. దేవాలయంలోంచి గంటలు తెగంటలు బయల్దేరాయి.

"ఎవరైనా పొయ్యుంటే బావుణ్ణు. ఆచారిగారు దద్దోజనం చక్రపొంగలి హాయిగా పెడతారు" అన్నాడు ముని మనవడు.

"మనింట్లో వండినంత లేకపోతే కదా!" అన్నాది మనవరాలు.

"తవ్వా చెప్పు చెప్పు" అని తొందర పడ్డాడు మనవడు. ముత్తవ్వ కుంపట్లో నిప్పులన్నీ కూడదీసి మళ్ళా మొదలెట్టింది.

"ఇహ నేముంది? అయిపోయింది. నాగవల్లి బాజా వాయించేశాము. తెల్లవారు ఝామున పిల్లలందర్నీ దబదబా లేపేసి దబ్బు దబ్బున చద్దన్నాలు పెట్టేశారు. మేము వాణ్ణాలు తింటూఉంటే వీధిలో భజంత్రీలు మోరెత్తుతూ వాయించారు బాకాలతో. మేము చూడకుండానే పెళ్లికూతుర్నీ పెళ్ళికొడుకునీ సవారీలో ముందు పంపించేశారు. మేము వీధిలో కొచ్చేసరికి వీధి నిండా రెండెడ్ల గూడుబండ్లు పూనేసి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. గర్భిణీ స్త్రీలకి ప్రత్యేకంగా మేనాలు పందిట్లో ఉన్నాయి. మమ్మల్నో రెండెడ్ల బండీలో ఎక్కించారు. మాకు జ్ఞాపకం లేకపోయింది. తొందర తొందర. ఏమైనా తోస్తేనా? ఇహ బళ్లు కదలడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. మా వొదినకి జ్ఞాపకమొచ్చింది. ఏవిటి సాధనమంటే ఏవిటీ సాధనం అనుకొని ఏం బుద్ధి అంటే ఏం బుద్ధి అనుకొని గుంజాటన పడిపోయాము.

బండి గూడునుంచి ఈతాకీకి ముక్కులో పెట్టుకుని "హాచ్ఛీ" అని తుమ్మేను. ఇహ వరసగా తుమ్ము తరవాత తుమ్ము తుమ్ము తరవాత తుమ్ము ముక్కు బద్దలైనన్ని వొచ్చేయి.

మా నాన్న పెద్ద చేపాటికర్ర పట్టుకుని దుట్టు కొలుస్తూ పందిట్లో నిలబడి అందరికీ పనులు పురమాయిస్తున్నాడు. 'ఎవర్రా విఘ్నకల్లారా తుమ్ములూ!' అన్నాడు. ఒక పక్క నేనని తెలిస్తే బాదేస్తాడని భయం, ఇంకో పక్క తుమ్ములు నాన్న చెవులో పడ్డాయని సంబరం! ఉక్కిన పేనులాగ కిక్కురుమనకుండా కూచున్నాను. ముక్కులో దురద పోదలేక మళ్లా తుమ్మొస్తూఉంటే ఓ బలవంతాన ఆపుకొని చచ్చాను. అంతా మొహా మొహాలు చూసుకొన్నారు. విసవిసలాడారు.

'నయమే పెళ్లికొడుకు పెళ్లికూతురూ వెళ్లిపోయారు' అని సముదాయించుకొన్నారు.

'తుస్సుతుస్సుమని విఘ్నతుమ్ములు దిగండంతా బళ్లు' అన్నాడు మా నాన్న. గోల గోల అయిపోయింది. అందర్నీ దింపి అందరిచేత కాళ్లు కడుక్కోమని కూచోపెట్టారు."

"ప్రయాణానికి సిద్ధంగాఉంటే బుద్ధీ జ్ఞానం లేకుండా ఎందుకూ తుమ్మేవు? నీ బుర్ర చితగ్గొట్టవలసింది" అన్నాడు మునిమనవడు.

"విను విను చెపుతుంది," అన్నాది మునిమనవరాలు. మనవడన్న మాట ముత్తవ్వకి మహాకోపం వచ్చింది. ఆనాడు వాళ్లెవ్వరో అన్నట్లు ఈనాడు మనవడు బుద్ధీ జ్ఞానం లేదంటే ఉక్రోషం వొచ్చింది. పెద్దగొంతుకతో పళ్లు కొరుక్కుంటూ మనవడిమీద విరుచుకుపడ్డాది.

"భడవా ఎందుకు తుమ్మేనా? నీ సొమ్మేం పోయింది. గండగత్తెర మా కొచ్చిపడ్డాది. ఇంత బొమ్మలపెళ్ళి చేశామా? పెళ్ళికూతుర్నీ పెళ్ళికొడుకునీ గృహప్రవేశానికి తీసికెళ్ళాలా? ఆ బొమ్మలు బొమ్మరింట్లో ఉండిపోయాయి బండెక్కి మేం కూచున్నాము. దాంతో ప్రయాణం పోఘడియ ఆగిపోయింది. దబ్బుదబ్బున బొమ్మరింట్లోకి పరిగెట్టేము. బొమ్ములు, సవారీ, మిగతా సరంజామా పెద్ద రంగురంగుల తాటాకుల బుట్టలో పెట్టి సిద్ధంగానే ఉంచాము. అది పట్టుకు పందిట్లోకి పరిగెట్టేము" అని ముత్తవ్వ ఎందుకు తుమ్మిందో చెప్పింది.

తుమ్ములమాటైపోగానే క్షీరాన్నంలో ఏలకపళ్లు వాసన ఘుమఘుమలాడుతూ వసారాలోకి వచ్చింది. వాళ్లనాన్న దేవతార్చనమాత్రం "పాపాత్మ పాపసంభవా"లో పడి "రక్షరక్ష మహేశ్వరా" అనలేదు. ★